

SAMETOVÉ POSVÍCENÍ

MANUÁL ÚČASTNÍKA

Pokud čtete tuto brožurku, znamená to, že uvažujete nebo jste se již rozhodli zapojit se do nejbližšího ročníku Sametového posvícení. Gratulujeme a těšíme se na spolupráci s vámi! Doufáme, že se účast na karnevalovém průvodu iniciativ pro vás stane stejně obohacujícím zážitkem jako pro nás. Tato brožura shrnuje základní informace o přípravách a průběhu Sametového posvícení, proto bude vaším cenným průvodcem. Příjemné čtení!

CO JE SAMETOVÉ POSVÍCENÍ?

Sametové posvícení je pestrý satirický průvod občanů a iniciativ. Koná se každoročně 17. listopadu na oslavu výročí Sametové revoluce.

S pomocí masek v nadživotní velikosti, alegorických konstrukcí a zábavných pamfletů zúčastněné skupiny satiricky zhmotní aktuální společenská témata a pronesou je za doprovodu živé hudby centrem města. Karneval, veselí, satira, ale zároveň zamyšlení nad důležitými společenskými tématy považujeme za dobrý způsob, jak oslavit návrat demokracie do naší země.

OBSAH

CO JE SAMETOVÉ POSVÍCENÍ?	1
PROČ SE ZAPOJIT?	1
CO BUDETE POTŘEBOVAT?	2
PŘÍPRAVA NA SAMETOVÉ POSVÍCENÍ	3
PRÁVIDLA PRŮVODU	4
JAK VYUŽÍT ZKUŠENOSTI A MATERIÁLY ZE SAMETOVÉHO POSVÍCENÍ	5

Inspirací pro Sametové posvícení je tradiční basilejský karneval Fasnacht. Tradice tohoto průvodu sahá až do středověku, svou formou nicméně reflektuje současné kulturní, politické a sociální problémy. Fasnacht trvá několik dní a účastní se ho kolem 12 000 lidí aktivně, další desítky tisíc pak jako diváci. Občané organizovaní do klik představují aktuální politická i společenská témata. V rámci příprav dochází k propojování příslušníků z nejrůznějších sociálních a společenských vrstev. Vytvářením a posilováním těchto společenských sítí Fasnacht doslova tvaruje občanskou společnost.

Sametové posvícení navazuje na všechny tyto aspekty Fasnacht, které ovšem přesazuje do českého prostředí. Chceme v rámci Sametového posvícení propojit různé skupiny a jednotlivce, vynést na povrch aktuální témata, ale nikoli formou hotových postojů, jak spíše jako otázky k zamyšlení a možná zasmání. Věříme, že satira, schopnost sebereflexe a nadhledu jsou tou nejúčinnější hrází proti populismu všeho druhu.

PROČ SE ZAPOJIT?

Účast v Sametovém posvícení pro vás může být zajímavá a prospěšná z několika důvodů.

Pokud jste nezisková organizace, iniciativa, která se zasazuje o zlepšení situace v té či oné oblasti (ochrana přírody, lidská práva, apod.), zřejmě velkou část vaší práce tvoří přesvědčování, vysvětlování, prosazování či dokonce bojování. Taková činnost je velmi únavná a není snadné si při ní zachovat optimismus a dostatečný odstup. Právě zde může být Sametové posvícení vítaným zpestřením. Nabízí možnost podívat se na to, co vás pálí, ale i na své vlastní snažení, s hravým a satirickým odstupem, který je pro práci v občanské sféře velmi osvěžující.

Společné vymýšlení tématu a výroba masek pomáhá stmelit tým a nabízí také možnost v klidu probrat s kolegy to, na co jindy nemáte čas. Pro dobrovolníky je účast v průvodu a vyrábění rekvizit zajímavou alternativou k běžnému zapojení do vašich aktivit. Dá vám možnost vzájemně se poznat.

Masky a rekvizity, které vyrobíte, stejně jako fotky a video z účasti z průvodu, se stanou velmi vítaným pomocníkem pro vizuální prezentaci vašich kampaní. Fotky a videa názorně ukazující, o co vám jde, jsou nejlepším pomocníkem úspěšného PR.

Iniciativa Protihluků použila záběry z průvodu Sametového posvícení r. 2012 do dokumentu, který o jejich tématu zvyšování hlukových limitů natočila Česká televize. Odborné a složité téma tak ve skoro hodinovém dokumentu získalo hravost a přitažlivost. Iniciativa organizace Greenpeace používala rekvizity z SP 2013 pro různé další happeningy. Také iniciativa Věda žije použila masky z jejich kliky pro natáčení dokumentu ČT.

V rámci přípravy vaší kliky do průvodu budete na určitém tématu pracovat do hloubky – hledat způsob, jak o něm mluvit s nadhledem, ve zkratce, za pomoci uměleckých prostředků. Taková práce dodá novou inspiraci nejen vám, ale může přinést čerstvý vítr do celkového pojetí dané kampaně či projektu. Třeba si uvědomíte, jaké podstatné sdělení v dosavadní komunikaci chybělo. Během příprav se také setkáte s dalšími iniciativami, výtvarníky a dramaturgy akce – ti všichni mohou přinést impulzy a zpestření do vaší práce. Získáte zpětnou vazbu i motivaci pro další aktivity.

A nakonec méně pragmaticky – uvolníte se, pobavíte. Proces přípravy i účast v průvodu jsou silným zážitkem, v něčem podobném třeba rituálu. Jistě souhlasíte, že

práce v neziskovém sektoru či občanská angažovanost obecně vyžaduje odhodlání a víru v určité principy. Během Sametového posvícení, právě na 17. listopadu, budete moci tyto principy oslavit a zpřítomnit nevěšedním způsobem.

CO BUDETE POTŘEBOVAT?

Pro účast na Sametovém posvícení budete v první řadě potřebovat motivaci a čas. Bohužel nestačí, aby se pro akci nadchl jeden člověk z organizace či iniciativy. Musíte pro svůj nápad strhnout co nejvíce lidí, nejméně ale dva další členy vaší organizace, kteří budou ochotni spolu s vámi vymýšlet téma, shánět a koordinovat tým lidí na výrobu masek a do průvodu a psát potřebné texty. Dále je třeba si ujasnit, zda v období vrcholných příprav, tedy od září do poloviny listopadu, máte v týmu dostatečnou kapacitu na výše popsané činnosti. Pokud tou dobou vrcholí nějaká vaše kampaň či máte velkou konferenci, hrozí, že se dostanete do časového tlaku a účast vám nepřinese moc velké uspokojení.

Stanovte jednoho člověka, který bude mít Sametové posvícení na starost. To bude náš styčný důstojník, budeme s ním řešit všechny podstatné věci. Do vymýšlení a vyrábění naopak zapojte co nejvíce lidí z týmu a dobrovolníků. Váš koordinátor by měl zodpovídat právě za organizaci lidí a rozdělení úkolů.

Dále budete potřebovat výtvarníka, který vám pomůže se zpracování vaší tématu. Všichni účastníci průvodu na sobě musí mít masky a obvykle má každá skupina také svoji laternu – ústřední objekt v nadživotní velikosti, který je nesen nebo jede na kolečkách. Proto potřebujete někoho zkušeného, kdo pomůže s konstrukcí objektu, navrhne podobu masek a materiál na jejich výrobu. Výtvarníka můžete mít vlastního, nebo vám ho doporučíme my. Každý rok oslovujeme vícero umělců, kteří se vám představí na Burze nápadů a podle vzájemných sympatií se spárují s jednotlivými iniciativami. Práci výtvarníka platíme z rozpočtu Sametového posvícení.

Invence a ochota se zasmát bude také potřebná, především při vymýšlení vašeho tématu. Přirozeně se vám může zdát, že na vašem tématu není nic k zasmání. Výjimečnost karnevalu ale spočívá právě v tom, že jsme ochotní se podívat satirickým pohledem nejen na své okolí, ale i sami na sebe. Někdy jsme skutečně lépe schopni pochopit či přijmout skutečnost, pokud si

z ní dokážeme udělat trochu legraci. Velice důležitá je také schopnost poodstoupit od vašeho tématu a podívat se na něj pohledem neangažovaných diváků. V tom vám pomůže dramaturg přidělený týmem Sametového posvícení, ten vás provede tvůrčím procesem vymýšlení tématu a jeho výtvarného zpracování. Mějte také na paměti, že průvod je pohyblivý a je v něm mnoho masek. Různorodé výrazy ve tváři a detaily nebudou zdálky pochopitelné. Je proto potřeba pracovat s obecně známými symboly a výrazovými prostředky a volit jednoduchost.

Na výrobu kostýmů a laterny budete potřebovat něco málo peněz. Domluvte se s výtvarníkem už na začátku, kolik jste schopní z vašeho rozpočtu na materiál vyčlenit. Nějaké peníze také získáte na akci prodejem plakátů, náklady se tedy částečně vrátí.

Důležitou součástí průvodu je hudební doprovod, který má každá klika vlastní. Porozhlédněte se kolem sebe, mezi vámi i vašimi přáteli je možná menší hudební skupina, která vám v průvodu zahraje ráda do kroku. Hudba pomáhá klíce udržet rytmus a tempo, je proto vhodné volit odpovídající nástroje i styl. Uvidíte, že hudebníci si průvod užijí stejně jako vy.

PŘÍPRAVA NA SAMETOVÉ POSVÍCENÍ

Příprava na průvod se skládá z vícero různých činností. Některé se týkají přímo výroby masek a rekvizit, jiné zapojení týmu a příznivců a PR spojeného s vaší účastí. Celý proces vám zabere asi 2 měsíce, začíná již v září.

Po vyplnění přihlášky se v první řadě zúčastníte **Burzy nápadů**. Jedná se o celodenní workshop, kde se propojíte s výtvarníkem, který vám bude pomáhat

s maskami a rekvizitami (pokud nemáte vlastního), a jednak uděláte první krok ve vymýšlení, jaké téma a jak chcete v průvodu zpodobnit. Během Burzy vám bude přidělen jeden z členů týmu Sametového posvícení jako dramaturg, který vám pomůže udržet váš nápad „pohromadě“ a dodá potřebný pohled zvenčí. Dramaturg vás bude provázet celou přípravou vaší kliky.

Hned po **Burze** naplánujte i s výtvarníkem, kdy se budete účastnit **Dílen na výrobu masek** a dejte vědět i ostatním kolegům a dobrovolníkům. Termíny dílen se dozvíte na Burze. Čím dříve si termín všichni zarezervují, tím spíš nebudete všechno muset dělat sami. Kaširování je poměrně zdlouhavý proces – výtvarník nejdřív vyrobí sádrovou formu, ta musí proschnout, do ní se pak vkládají lepidlem zvlhčené kousky papíru. Masky mají nadživotní velikost a v jednu chvíli může vzniknout jen jedna maska z dané formy. Pokud tedy budete chtít v průvodu 10 masek známého politika, výroba se logicky protáhne. Nakonec je masku ještě třeba namalovat a připevnit k ní helmu.

Totéž se týká výroby laterny, vašeho hlavního objektu v průvodu. Je sice jen jeden, ale může to chvíli trvat, než ho dáte dohromady. Myslete na to, že se objekt bude pohybovat po pražských chodnících a silnicích, poháněn lidskou silou, měl by tedy být sice lehký, ale bytelný. Sežeňte včas všechny ostatní rekvizity a části kostýmů s předstihem, abyste si mohli před akcí nanečisto vyzkoušet chůzi v maskách a kostýmech. Tato zkouška je nezbytně nutná!

Zapojte do příprav také vašeho PR-istu nebo PR oddělení, aby mohli začít vymýšlet, jak vaši účast zpropagovat. Můžete postupně zveřejňovat fotky z příprav na FB, dát informaci do newsletterů a na vaše weby. Budeme od vás potřebovat pomoc s medializací

akce, proto uvítáme, pokud oslovíte novináře, se kterými spolupracujete. Společná propagace bude spočívat v prezentaci na webových stránkách a na sociálních sítích Sametového posvícení. Informace o zapojených organizacích budou také součástí tiskových zpráv, které budou k akci vycházet. Náš PR-ista s vámi bude v kontaktu.

Každá skupina si předem vytváří satirický pamflet, kde se může podrobněji vyjádřit ke svému tématu. Zatímco v průvodu jsou souvislé texty zakázány, v tzv. pamfletu může klika textově komentovat to, co v průvodu vyjadřuje s pomocí masek a rekvizit. Pamflet budete rozdávat přihlížejícím divákům přímo během průvodu. Vyhýbejte se polopatickému vysvětlení tématu a popisnému představení své kliky. I pamflet je součástí výrazu kliky v průvodu, proto užívejte nadsázky, parodie apod. V pamfletu je ovšem prostor například pro logo a link na webové stránky skupiny.

Poslední ingrediencí karnevalových příprav jsou plakety, inspirované také basilejskou tradicí. Plaketa je malý odznáček s emblémem Sametového posvícení, která slouží jako připomínka účasti a zároveň forma dobrovolného příspěvku na akci. Prodejní cena je 100,- Kč, iniciativy si od nás mohou plakety odkoupit za 50 Kč (minimálně 5 ks) a prodávat svým členům, známým, na svých akcích, atd. Výdělek pak mohou použít na výrobu kostýmů a masek.

PRAVIDLA PRŮVODU

Průvod samotný se odehrává 17. listopadu v odpoledních hodinách. Jde se vždy centrem města, ale trasa se může rok od roku mírně měnit. Průvod trvá asi 2,5 hodiny a jeho součástí je i jakési defilé, kde se jednotlivé iniciativy představí pod vedením moderátora.

Jednotlivé skupiny v průvodu se podle basilejského vzoru nazývají kliky. Pořadí klik v průvodu je předem dáno a před akcí ještě probíhá nácvik. Pohybovat se v maskách totiž vyžaduje jistý trénink.

Zde je několik základních pravidel průvodu:

Účastníci průvodu musí mít převlek sestávající z masky a kostýmu. Masky na obličeji zakrývají většinu tváře (nemějte pouze škrabošku). Ze zkušeností vyplývá naše doporučení, aby maska přesahovala rozměry lidské hlavy. Masky tak totiž působí na diváky velice silným dojmem. Stejnou pozornost je potřeba věnovat i kostýmu.

Průvod není demonstrace a chce se od ní odlišovat, proto nepoužíváme transparenty ani jiné formy psaného slova kromě pamfletů (viz výše). Písmo může být používáno způsobem, který vybočuje z běžného kontextu. Tedy nikoliv ke sdělení konkrétní informace, ale např. jako umělecký doplněk.

Každá klika má svůj vlastní hudební doprovod. V průvodu je zakázána reprodukováná hudba i používání megafonů.

Průvodu přihlížejí diváci, ať už náhodní, či pozvaní. Až budete zvat své příznivce, přiložte mapu průvodu a navrhněte, ať si vyberou pohodlné místo ke sledování. Je lépe, když diváci průvod nenásledují - dochází pak k blokování dopravy, což průvod zdržuje. Pro vaši kliku bude velice důležité udržet během průvodu pochodový tvar a rytmus. Proto nenabízejte lidem bez masek, aby šli v průvodu s vámi. Narušilo by to celkový vzhled a pohyb vaší skupiny.

Oblékněte se teple, připravte si malou svačinu a teplé pití. Průvod je fyzicky náročný a počasí chladné. Zároveň již před akcí naplánujte, kam uložíte masky a laternu po skončení průvodu. Budete potřebovat dostatek místa.

A ještě důležité pravidlo nakonec:

V průvodu je striktně zakázáno prezentovat rasistické či jiné extremistické názory; průvod neslouží ani k propagaci politických stran (téma ovšem může být politické). Klíčový prvek je přenesení tématu na satirickou rovinu – tedy pohled na téma s odstupem, nadhledem a v umělecké zkratce.

JAK VYUŽÍT ZKUŠENOSTI A MATERIÁLY ZE SAMETOVÉHO POSVÍCENÍ

Z účasti na karnevalovém průvodu si odnesete nejen silné zážitky, ale také dokumentaci v podobě fotek, textů a videí. Náš PRista shromáždí po akci výstupy z médií, které pro vás budou rovněž dostupné. V dalších měsících po akci vznikne také katalog Sametového posvícení, kde bude představena každá ze zúčastněných iniciativ a její téma v průvodu. V průběhu roku také většinou pořádáme výstavu fotek a masek z průvodu.

Všechny tyto materiály a příležitosti můžete využít k propagaci svých aktivit a poslání krátkodobě i dlouhodobě, na FB a webové stránky, do letáků a jiných tištěných materiálů. Nově také poskytneme každému krátké video o vaší klíče, které budete moci libovolně využít.

Uvědomte si, že se jedná nejen o vaši účast na Sametovém posvícení, ale také o to, že dáváte nový podnět nějakému tématu, které vás zajímá, či přímo jedné z vašich kampaní. Proto uvažujte, jak můžete samotnou akci i výstupy z ní využít v souladu s dlouhodobějšími cíli. Satirický a výtvarně bohatý způsob zpodobnění problematiky může např. přivést nové zájemce o téma, nebo rozprout diskuzi na sociálních sítích. Buďte na to připraveni a pracujte dál s nápady a argumenty, které během akce vznikly.

Připravila
Iniciativa Fórum, spolek
www.sametoveposviceni.cz
FB Sametové posvícení
iniciativaforum@gmail.com